

Philip Kerr ha traslladat la novel·la negra nord-americana al Berlín nazi, amb un èxit espectacular. Al mateix temps, segueix la fascinació dels autors britànics per Berlín.

Philip Kerr (Edimburg, 1955) va participar en el XXII Encontre d'Escriptors de la setmana dels Octubre, dedicat enguany a la novel·la negra. Les seves novel·les són ambientades a l'Alemanya nazi i la immediatament posterior, i protagonitzades sempre pel mateix detectiu privat, Bernie Gunther. El seu primer llibre és *Berlin Noir. March Violets*, i el va publicar el 1989. Amb *Si els morts no ressusciten* (traducció d'Esther Roig, La Magrana, 2009) va obtenir el premi internacional de novel·la negra RBA.

—**Què va fer decidir un escriptor britànic a situar les seves novel·les a l'Alemanya nazi?**

—Vaig llicenciar-me en dret i em va interessar especialment la filosofia i el dret alemany, i vaig veure que el període nazi havia estat el més important de la història alemanya després de la reforma de Luter. Els nazis van ser una fàbrica de lleis. Molts advocats i jutges van ser nazis. Els magistrats van legalitzar la violència de l'estat, els crims de l'estat. A més, curiosament, Luter i Hitler tenen moltes coses en comú.

—**Quines?**

—Tots dos són fills de pares dominants i de joves van patir una experiència penosa que els va fer pensar que eren uns elegits dels déus. I tots dos eren vegetarians i odiaven els jueus.

—**No hi va haver més motius, darrer la vostra decisió?**

—Sí. Un altre va ser que l'Alemanya nazi havia estat molt poc aprofitada pels novel·listes. S'ha escrit molt sobre la Segona Guerra Mundial, sobre els fets bèl·lics, però molt poc sobre l'alemany de peu a l'època nazi, a banda els llibres d'assaig destinats a analitzar el nazisme, des del punt de vista social, i fins i tot psicològic, i dels llibres de memòries. Però el nazisme és un fet que determina, en molts aspectes, el destí de la humanitat. Per exemple, el nazisme farà néixer l'estat d'Israel i la Unió Europea i és el culpable de la caiguda de l'imperi Britànic. I l'Alemanya que neix després de

PRATS I CAMPS

“He volgut ser el Raymond Chandler del Berlín nazi”

la seva derrota serà la causa de la fallida econòmica actual de la Gran Bretanya i la de Rússia. Molta gent es pensa que Rússia és terra de milionaris, que n'hi ha, però és un país dominat per la pobresa que costarà molt que es recuperi. Molts fets actuals tenen l'origen en la Segona Guerra Mundial. I l'únic país que es va refer al final va ser Alemanya, tot i haver perdut la guerra. Els aliats van destruir Alemanya, la van enrunar, i després van ajudar a reconstruir-la. Tant de bo haguessin fet amb Londres allò que van fer amb Berlín. Ara tot va bé, a Berlín. És una ciutat modèlica, envejable i moderna. Tenen els trens, les carreteres, els serveis més moderns i la gent és neta i educada. Tot funciona, a Berlín.

—**I saben emborratxar-se, cosa que els britànics no saben fer. L'alemany torrat és simpàtic i el britànic és agressiu.**

—Justa. No entenc com els alemanys van poder perdre la guerra. Potser és això que dieu, que la van perdre perquè els anglesos es tornen agressius quan beuen. Els anglesos no saben parlar idiomes, quan van a l'estranger ensenyen la panxa rosada i els tatuatges, però són bons per a la guerra, des d'Enric V. Potser és que són massa imbècils per a rendir-se i no enfrontar-se a la realitat. Són molt bons fingint. Els alemanys van cometre uns crims terribles, però també ho van fer els britànics a l'Índia, i els nord-americans i espanyols amb els indis aborígens.

—**Les vostres novel·les, i el vostre detectiu, s'assemblen a les novel·les negres més clàssiques?**

—M'agrada sobretot Raymond Chandler i em vaig demanar quin detectiu hauria creat i quin llibre hauria escrit si en lloc d'haver-se'n anat a

“M’estimaria més prendre el te amb Hitler que no amb Stalin. Amb Hitler es podia ser divergent. Amb Stalin, no: t’eliminava”

Los Angeles se n’hagués anat a Berlín. També em vaig demanar què hauria fet jo si hagués viscut a l’Alemanya nazi. Però no m’havia preparat per a ser un escriptor de novel·la negra. M’interessava més crear l’ambient que Chandler sap crear amb Los Angeles. Si quan llegeixes Chandler tens el sabor autèntic de Los Angeles, jo volia fer això mateix amb Berlín.

—**Dieu que s’ha parlat poc de l’Alemanya nazi, però els anglesos, i molts escriptors britànics de novel·la policíaca i d’espies, com Le Carré, sí que han tingut una fascinació per Berlín, no?**

—Sí, ja existia aquesta tradició. Per exemple, el personatge de Harry Palmer creat per Len Deighton, a més de Le Carré. Berlín és, per als anglesos, una idea. És un espai mític, lliure i simbòlic. És la ciutat més representativa del segle XX, més que qualsevol altra, al meu entendre. Més que Nova York. I ara Berlín és igual que la del 1871, quan el kàiser volia fer-la la gran ciutat d’Alemanya; ara vol ser la capital d’Europa. Tenen molts diners per a invertir-hi però malauradament no ho serà, em fa l’efecte. Alemanya ha de pagar els deutes de Grècia, Portugal i Irlanda, perquè és l’únic país que té liquiditat. Berlín ha intentat dominar Europa en tres ocasions: el 1914, el 1939 i el 2000, amb l’euro. Tots tres intents, fallits.

—**De Chandler, també en conserveu l’humor, el sarcasme, bàsicament.**

—Humor que encaixa molt bé amb l’humor berlinès. L’humor és molt important per a mi. Hi jugo a tots els meus llibres.

—**Quina és la vostra relació sentimental amb els alemanys?**

—Els admiro. Me’ls estimo. No entenc com és possible que fessin la guerra si són gent tan simpàtica, culta i agradable. Fins i tot parlen l’anglès millor que els anglesos. I són més simpàtics i civilitzats. Compren llibres i els llegeixen i això ho han deixat de fer a Anglaterra. Els anglesos només estan interessats per la vida sexual dels famosos i els diners que guanya Rooney, el jugador del Manchester, cada setmana.

—**Al primer llibre es parla de Hammet, però no de Chandler. Hermann Goering, el cap de la Gestapo,**

diu a Bernie Gunther que ha llegit les novel·les de Hammet i que l'autor li sembla fantàstic.

—Chandler no havia publicat encara cap novel·la, el 1936. I Goering admirava Hammet. Això és cert. Intento que els petits detalls siguin autèntics. La veritat està en els detalls més xics. Potser no faig una fotografia completa de l'època nazi, perquè la meua visió és impressionista, però les notes de color són autèntiques. No la puc descriure a fons perquè no sé com era, exactament, però espero, amb les meves pinzellades impressionistes, dir més coses que no una fotografia.

—També és cert que Himmler i Goering estaven enfrontats, com dieu?

—Sí. S'odiaven. A Hitler li agradava que els seus subalterns fossin rivals. Hitler s'imaginava un Zeus, un déu de l'Olimp, que els empenyia a barallar-se. Potser l'error de Hitler, allò que li va fer perdre la guerra, va ser que els alts càrrecs nazis van ser incapaços de treballar, plegats, per un objectiu comú, perquè miraven més per la seves carreres.

—No considereu que Hitler era un monstre com no n'ha existit cap més a la història?

—M'estimaria més prendre el te amb Hitler que no amb Stalin. Stalin era molt més perillós. Amb Hitler es podia ser divergent. Amb Stalin, no, perquè t'eliminava. Hitler escoltava els seus generals. De totes maneres, la cosa més interessant, com escau a un actor, és posar-se a la pell dels personatges perversos. No té cap gràcia interpretar Jesús. Iago és més interessant que no Otel·lo.

—Quan vàreu escriure el primer llibre ja sabíeu que *Berlín Noir* seria una trilogia i que continuaríeu fent més llibres protagonitzats per Bernie Gunther?

—No. Quan m'hi vaig posar, la meua única il·lusió era que em publicessin, no podia veure-hi més enllà. Sempre havia volgut ser escriptor. Ja ho volia ser a deu anys. I quan, passats els trenta, vaig poder publicar el primer llibre va ser com si hagués trobat el Sant Greal. M'imaginava escrivint llibres amb dues dones al costat. És una fantasia, és clar. Com el protagonista d'*El Mag*, de John Fowles, que viu en una illa grega amb dues dones.

—O com Ian Fleming, escrivint la sèrie de James Bond al paradís de Jamaica.

—Sí. He estat a casa seva i és un escriptor que em fascina. A *Goldfinger*, la seva millor novel·la, té seixanta pàgines parlant de golf i això demostra que és un gran autor. Pocs escriptors poden fer interessant el golf. Els films no valen res al costat dels seus llibres, sobretot d'ençà que no els interpreta Sean Connery. És un escriptor infravalorat que ara no llegeix ningú.

—Si haguéssiu sabut que continuaríeu explicant aventures del vostre detectiu hauríeu fet tan densa, tan trepidant, la primera novel·la, plena de situacions de tota mena i de ritme més intens que les posteriors?

—Probablement. Era molt jove, quan la vaig escriure. I la vaig escriure amb un ritme més frenètic i embogit que les posteriors. I també hi havia més sexe.

—A la primera novel·la, la secretària del detectiu desapareix sense que expliqueu què li ha passat. Per què vàreu deixar el cas sense resoldre?

—Perquè era freqüent que a l'Alemanya nazi hi hagués gent que desaparegués sense saber per què. Vaig pensar que així seria més autèntic, més versemblant, més fidel a l'època. Cal recordar que explico les coses que sap el detectiu i ell desconeix què li ha passat a la secretària. No ho pot saber tot.

—L'editor no us ho va discutir?

—No. Tinc un bon editor, molt comprensiu. L'avantatge d'escriure d'un període que no es coneix gaire és que no poden discutir-te gairebé res; no tenen informació per a criticar-te. Un dels secrets per a ser escriptor i continuar sent-ho és saber-ne més que l'editor. I que el lector. Lògicament, sempre hi ha gent que sap més que tu del tema, però l'escriptor ha de ser un mag: no cal ser-ne un expert, només semblar-ho. A vegades hi ha escriptors que em demanen les meves fonts i els engego a dida. Seria com si un mag revelés els seus secrets.

Lluís Bonada

A ÒMNIUM SOM MOLTS
ELS QUE TREBALLEM
PER CATALUNYA.
NOMÉS ENS FALTES TU.
FES-TE'N SOCI.
ARA ÉS EL MOMENT.

TRUCA AL 93 301 11 11
O ENTRA A
WWW.OMNIUM.CAT

 ÒMNIUM
Llengua, Cultura, País